

**နမူနာဆိကမိဂ်လၢနလဲၤဘူးဘၣ်ဒီးပူၤဘၣ်တၢ်ပသိၣ်-  
ဆါအယိနမၤန့ၣ်တၢ်ဆါအယၢ်သ့**

နမူနာဆိကမိဂ်လၢနလဲၤဘူးဘၣ်ပူၤလၢအဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်,  
နကြဲးလဲၤဆူနကသံၣ်သရၣ်အအိၣ် မ့တမ့ၢ်, တၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချဲဝဲၤ  
ကျိၤလၢနကမၤကွၢ်နသးဘၣ်ယးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါအဂီၢ်လီၤ.

**နမူၢ်အဲၣ်ဒီးအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဘၣ်ယးတၢ်ပသိၣ်ဆါအဂ့ၢ်  
ဒိဖျိအ့ၢ်(နီ)ထၢၢ်နဲး(ထံ)န့ၣ် ဝံသးစ့ၤဟဲန့ၣ်လီၤကွၢ်ဖဲ**

The Centers for Disease Control  
and Prevention  
www.cdc.gov

The U.S. Department of Health  
and Human Services  
www.omhrc.gov



တၢ်ဂ့ၢ်လၢလံၣ်ရၢလီၤအပူၤတဖၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဝံၤကျဲၤဘၣ်က့ၤ  
အီၤဒ်အလီၢ်အိၣ်အသိးလၢတၢ်ကွဲးလၢ အဘၣ်တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤ  
အီၤလၢ-

*The Centers for Disease Control and  
Prevention (CDC)*

*The U.S. Department of Health and  
Human Services*

*The Directors of Health Promotion and  
Education (DHPE)*



**တၢ်ပသိၣ်ဆါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မန့ၤ  
လဲၣ်**

**What is Tuberculosis?**  
(KAREN)



**www.refugees.org**  
Protecting Refugees, Serving Immigrants,  
Upholding Freedom since 1911

လၢတၢ်ဆဲးကျိးအဂီၢ် -  
riht@uscridc.org  
**U.S. Committee for Refugees  
and Immigrants**  
1717 Massachusetts Ave., NW  
Suite 200  
Washington, DC 20036  
ထဲလံဖိ - 202 • 347 • 3507  
Fax: 202 • 347 • 7177  
www.refugees.org

လံၣ်ရၢလီၤအံၤတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဒိဖျိကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်အိၣ်  
ဆူၣ်အိၣ်ချဲဒီးပူၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤစၢဝဲၤကျိၤ, တၢ်သုးကျဲၤပသိၣ်လီၤက့ၤ  
လီၢ်အိၣ် လီၢ်ဆိးလၢပူၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအဂီၢ်ဝဲၤဒးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်မုၢ်လၢပူၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချဲ

**တပ်ပသိန်ဆါန့ဉ်မ့ဉ်တပ်မန့ဉ်လဲဉ် ၊**

တပ်ပသိန်ဆါ မ့တမ့ဉ် “ထံဉ်ဘံဉ်” မ့ဉ်တပ်ဆါလၢအဘဉ်ကူဘဉ်ဂၢ် တပ်သ့တကလုဉ်ဒီးကဲထီဉ်ခီဖျိ တပ်ဆါအယၢ် တဖဉ်ဘဉ်တပ်ရၢလီၤအီၤလၢကလံၤကျါလၢပုၤတၢၤအုပုၤအၤတၢၤအအိဉ်န့ဉ်လီၤ. ပုၤလၢအအိဉ်ဒီးတပ်ပသိန်ဆါ အံၤမ့ဉ်တယါဘျါအသးလၢကသံဉ်ကသီ ဘဉ်န့ဉ်အသးသမူလီၤမၢ်ကွံဉ်သ့ဝဲလီၤ.

**ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါဘဉ်တပ်ရၢလီၤအီၤလၢကျဲဉ်လဲဉ် ၊**

ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လဲၤတုၤလၢကလံၤကျါဖဲပုၤလၢအဘဉ်တပ်ပသိန်ဆါတၢၤ ကူး , ကဆဲ, သးဝံဉ်တပ်, ထူးပွဲဉ်တပ် မ့တမ့ဉ် နံၤအဆၢကတီၢ်လီၤ. ပုၤလၢအသါန့ဉ်ဘဉ်ကလံၤလၢအအိဉ်ဒီးတပ်ဆါအယၢ်တဖဉ်အံၤ ဒီးန့ဉ်ဘဉ် တပ်ဆါအံၤသ့ဝဲလီၤ.

**မတၢတဖဉ်ဘဉ်တပ်ပသိန်ဆါလဲဉ် ၊**

ဟီဉ်ခိဉ်ဒီးဘဉ်တပ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ဆူကရၢမိဉ်ပုၤ (WHO) တယးဝဲလၢဟီဉ်ခိဉ်ဒီးဘဉ်ညါအံၤ ပုၤယုဘုလယာဉ်(နံ) ယဉ်ယဉ်

အိဉ်ဒီးတပ်ဆါအယၢ်(bacteria) လၢအပုၤလၢအဒုးကဲထီဉ်တပ်ပသိန်ဆါန့ဉ်လီၤ. လၢဟီဉ်ခိဉ်ဒီးဘဉ်ညါ အံၤ ကီးန့ဉ်ဒဲး ပုၤသံလၢတပ်ပသိန်ဆါအယၢ်အိဉ်ဝဲ ပုၤခဲကကွံဉ်ယဉ်ယဉ်လီၤ. ပုၤလၢအအိဉ်ဘဉ်ဘူးဘူးတံဉ်တံဉ်ကီး နံၤဒဲးဒီးပုၤလၢအဘဉ်တပ်ပသိန်ဆါတဖဉ်န့ဉ်မၢန့ဉ်တပ်ဆါအံၤသ့ဝဲလီၤ. ပုၤမၤလီၤသကီးတပ်ဒီးအီၤလၢတီၤတတီၤယီအပူၤ(classmates) , ပုၤမၤသကီးတပ်ဒီးအီၤလၢတပ်မၤလီၤတခါယီအပူၤ ( co-workers), အဟံဉ်ဖိယီဖိတဖဉ် ဒီးပုၤအိဉ်သကီးဒီးအီၤလၢဟံဉ်တဖျါဉ်ယီအပူၤတဖဉ်န့ဉ်, တပ်ဂံၢ်ယုဉ်စုၢ်ကီးအဝဲသ့ဉ်လၢ ပုၤလၢအမၢန့ဉ် တပ်ဆါ အံၤသ့တဖဉ်အကျါလီၤ.

**ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လၢအတဖဉ်တဖဉ်ဒီးလၢပပူၤ (LATENT TB) ဒီးထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ် တဖဉ်တဖဉ်ဒီးလၢပပူၤ (ACTIVE TB) န့ဉ်လီၤဆီဉ်လဲဉ်**

ပုၤအိဉ်ဒီးထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လၢအတဖဉ်တဖဉ်ဒီးလၢပပူၤန့ဉ် အိဉ်ဒီးဘဲး(ခဲ)ထံဉ်ရံယါ တပ်ဆါအယၢ်တဖဉ် လၢ

အနီၢ်ခိအပူၤလဲ ဘဉ် ဆဉ်ဒီးတပ်ဆါအယၢ်တဖဉ်အံၤတဖဉ်တဖဉ်ဒီးအယီ အဝဲသ့ဉ်တဆါဒီးဘဉ်. ပုၤလၢထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လၢအတဖဉ်တဖဉ်ဒီး အိဉ်လၢအ ပူၤတဖဉ်အံၤဆုၤယီၤတပ်ဆါဆုပုၤဂၤအအိဉ်တသ့ဘဉ်, ဘဉ်ဆဉ်ဒီးဆၢကတီၢ်လၢအကလဲန့ဉ် အဝဲသ့ဉ်ဘဉ်ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအံၤသ့ဝဲလီၤ.

ပုၤလၢထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လၢအပူၤတဖဉ်တဖဉ်ဒီးလဲလဲန့ဉ်ဘဉ်ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါလဲန့ဉ်လီၤ. တပ်အံၤအခီပညီမ့ဉ်ဝဲထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်တဖဉ်တဖဉ်ဒီးလဲလဲန့ဉ်, အါထီဉ်ဂီၢ်ထီဉ်ဒီးမၤဟးဂီၤထံးရှု (tissue) အိဉ်လၢအနီၢ်ခိအပူၤတဖဉ် န့ဉ်လီၤ. ပုၤလၢအအိဉ်လဲဒီးထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါတဖဉ်အံၤထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအပနီဉ်တဖဉ်ကအိဉ်ဖျါထီဉ်ဒီး အဝဲသ့ဉ်ဆုၤယီၤတပ်ဆါအံၤဆုပုၤဂၤအအိဉ်သ့ဝဲ ဒီးသ့ဝဲလီၤဆီဒဉ်တပ်ဆုပုၤလၢအထံဉ်ဝဲကီးနံၤဒဲးဒီး, အပူၤမၤသကီးတပ်, ပုၤမၤလီၤသကီးတပ်လၢတတီၤယီအပူၤ, ဒီးအဟံဉ်ဖိယီဖိတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

**ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လၢအတြီဆၢကသံဉ်ဖိဉ်န့ဉ် (DRUG-RESISTANT TB)**

ပုၤဘဉ်တပ်ပသိန်ဆါတၢၤမ့ဉ်တဖဉ်အကသံဉ်လီၤတံဉ်လီၤဆဲးဒီးတပ်န့ဉ်လီၤအီၤအသးဘဉ်, မ့တမ့ဉ်, ဆိကတီၢ်တပ်အိဉ်ကသံဉ်ဖိဉ်ဆိကံဉ်ဆိးန့ဉ်, တပ်ဆါအယၢ်လၢအဒုးအိဉ်ထီဉ်တပ်ပသိန်ဆါအံၤကအိဉ်ထီဉ်ဒီးတပ်ဂံၢ်တပ်ဘါလၢကတြီဆၢကသံဉ်အံၤအဂီၢ်လီၤ. တပ်အံၤအခီပညီမ့ဉ်ဝဲ, ကသံဉ်အံၤမၤဘျါန့ဉ်အီၤတပ်ဆါတသ့လၢဘဉ်အယီ, တပ်က ဘဉ်ဟ့ဉ်အီၤကသံဉ်အၤတကလုဉ် - ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ် ကဆူဉ်ဒိဉ်တက့ၢ်ဒီးဘဉ်အိဉ်ကသံဉ်အဆၢကတီၢ်ကယံဉ် ဒိဉ်န့ဉ်ဒီးလၢအလီၢ်အိဉ်ဖဲအစးထီဉ်အိဉ်ကသံဉ်အဆၢကတီၢ်ထံးတခါန့ဉ်လီၤ. ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအယၢ်လၢအတြီဆၢကသံဉ်ဖိဉ် န့ဉ်အံၤကီဒိဉ်ထီဉ်ဒီးလၢဒ်ပူၤလၢဒ်ကလံၤအါထီဉ်လၢတပ်ကယါဘျါအီၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

**တပ်ယါဘျါထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါလၢကျဲဉ်လဲဉ်**

ထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါအံၤတပ်ယါဘျါအီၤသ့လီၤ. တပ်ဆၢကတီၢ်ယံဉ်ဝဲဖးယံဉ်လၢတပ်ကယါဘျါတပ်ဆါအံၤအဂီၢ်လီၤ. ပုၤဘဉ်တပ်ဆါအံၤတဖဉ်ဘဉ်အိဉ်ဝဲကသံဉ်တဘျူးကလုဉ်လၢ 6 လၢတုၤလၢ 12 လၢအတီၢ်ပုၤဒ်သီးတပ်ဆါကဘျါ အဂီၢ်လီၤ. ပုၤဘဉ်တပ်ပသိန်ဆါတၢၤတပ်ကမၤဘဉ်အသးဒီးအီၤဒ်အအိဉ်ဝဲမ့ဉ်ထီဉ်လဲတဘျူးဒီးလၢတပ်ယါဘျါအီၤ အဆၢကတီၢ်ပုၤထီဉ်ဒဲးဘဉ်န့ဉ်လီၤ. တပ်လူၤပိဉ်ထွဲတပ်န့ဉ်လီၤ - တပ်အိဉ်ထံဉ်ဘံဉ်ကသံဉ်ဒီးတပ်န့ဉ်လီၤအသးတုၤလၢ အဝံၤအကတၢ်တစု - မ့ဉ်တပ်လၢအကါဒိဉ်ဝဲဒ်သီးထံဉ်ဘံဉ်တပ်ဆါကဘျါအဂီၢ်လီၤ. ပုၤတၢၤဂၤလၢအဘဉ်ထံဉ်ဘံဉ် တပ်ဆါမ့ဉ်ဆိကတီၢ်အိဉ်ထံဉ်ဘံဉ်အကသံဉ်တဘျူးဒီးလၢ တပ်ကူဉ်ယါဘျါဝဲကတၢ်ဝဲဒီးဘဉ်န့ဉ်,ဆါထီဉ်ကဒါက့ၤသ့ ဝဲလီၤ.

